

TÓTH-BENCZE TAMÁS

HAJÓS ÜNNEPEK

Széchenyi István születésnapján, szeptember 21-én emlékeznek meg Balatonfüreden a városhoz kötődő családról. Idén (2024-ben) Hudi József levéltáros-történész tartott emlékező beszédet. De az a rendezvény egyben az aktuális hajózási szezon – nem hivatalos – lezárása is a Balatonon. Ugyan valamivel később tartanak évadzáró vitorlás versenyt is (idén október 26-án), ezt követően megkezdődik a következő idényre való felkészülés. Az alábbi írás ennyiben is kapcsolódik Hudi József beszédéhez.

Az első hajó fogadása

A Balaton hajózásának első megmaradt emlékei szerint már a rómaiak idejében is hajóztak a tavon. Erről tanúskodik a veszprémi Laczkó Dezső Múzeumban őrzött – Nagyvázsönyből előkerült – Neptunus oltárkö, amelyen egy domborműves halászjeleket látható: ezen csónakban álló emberek halászhálót húznak maguk után. Az ekkor a Balatonon használt hajók minden bizonnyal római mintára épültek, mozgatásukra evezőket, és háromszög alakú latin vitorlát használtak. (A Balatonon használt legrégebbi hajótípus viszont a fatörzsből kivájt ún. „bodonhajó” vagy „bödönhajó”, amelynek használata jóval a rómaiak előtti időkre nyúlik vissza, és Jankó János kutatásaiból tudható, hogy még 1897-ben is készítettek ilyen hajót.)

A rómaiak utáni korszakból nagyon kevés emlék maradt fenn. Az Árpád-kori balatoni hajózásról tanúskodik a tihanyi apátság címere is, amelynek jobboldali mezőjében egy vitorlás szerepel, mint címerdíszítő elem. A török hódoltság idején a balatoni hajózás jelentősége megnőtt: a déli parti török jelenlét ellensúlyozására a tihanyi és a veszprémi várak naszádos egységeket tartottak fenn a tavon, a hajókat Bécsből hozták, Tihanyban pedig hajóépítő telep is működött. A harccselekmények dacára a XVII. század közepén körülbelül 40–50 hajó szállított utasokat és árut a tavon, amint az Evlija Cselebi feljegyzéseiből tudható.

A török idők után a balatoni hajózás újraindítása Festetics Pál nevéhez köthető. A dúsgazdag főúr 1753-ban, Triesztból és Hollandiából hozatott hajóácsokkal megépíttette a tó első nagyobb vitorlását, a „Christoph” nevű sószállító hajót, ennek befogadó-képessége 12 szekérrakomány volt. Halála után fia, György – ő alapította keszthelyi Georgikont is – alatt fejlődött ki a korábbi fenékpusztai hajójavító ácstelepből az az „arsenál”, amely balatoni hajók egész sorát bocsátotta ki: Juditta, Pali, László, Fecske, Szolgája és az 1797-ben épült Phoenix (Főnix). A Phoenix az 1830-as évekig járta a Balatont.

Jó egy évtizeddel később – miután előtte hosszú évekig hirdette országgyűlési beszédeiben, és műveiben a korszerű közlekedési hálózat kiépítésének halaszthatatlanságát, továbbá Kossuth Lajos is fel-emelte szavát a Pesti Hírlap hasábjain az elmaradottság felszámolásáért – tette közzé Széchenyi István az 1840-es évek derekán „Balatoni gőzhajózás” című röpiratát, amelyben a hajózás megindításának jelentőségével foglalkozva, körvonalazta, hogy milyen előnyökkel járna az a Balaton környékének számára. 1845 végén megalakult Balaton Gőzhajózási Társaság, a következő évben elkészült a hajó is. Az első balatoni gőzhajó, a „Kisfaludy” gőzgépét Trieszten át Angliából hozták, a fém hajótest (csak a felépítmény készült fából) darbjait az óbudai hajógyárban készítették el, majd ezeket Füredre szállítva, helyben építették össze a hajót. 1846. szeptember 21-én ünnepélyesen vízrebocsátották, majd a próbautakat követően a rendszeres gőzhajó-közlekedés is megkezdődött a Balatonon.

Ez utóbbira emlékeznek meg az első hajó fogadásával.

A Kisfaludy gőzhajó szállította 1849 augusztusában Noszlopy Gáspár katonáit a Balaton déli partjáról (Somogyból) Füredre, ahol augusztus 9-én szálltak partra. A hajó – 1869-ben átépítették – 1889-ig járta a Balatont és szállította az utasokat, ebben az évben műszaki állapota miatt végleg kivonták a balatoni hajóközlekedésből, majd később szétbontották a hajótestet. 2013-ban Szegeden megkezdtek – a Balatoni Sétahajózási Kft. sikeres pályázata eredményeként – Európai Unió támogatással mintegy százmillió forintot beruházással az első balatoni gőzhajó feltételezett másának építését. 2014 márciusában érkezett meg túlméretes szállítmányként a Balatonra a KÉSZ csoporthoz tartozó Mahart Tiszayacht Kft. tápéi üzeméből. A hajó – kisebb módosításokkal – másolata annak az 1846-ban készült Kisfaludy gőzösnek, amelyet Széchenyi István avatott fel 1846-ban. 2014 július

végén bocsátották vízre a siófoki kikötőben. A hajó 2015. június 20-án tette meg az első útját a Balatonon „utasokkal”. Az új Kisfaludy hajó séta- és rendezvényhajóként, valamint múzeumhajóként közlekedik a Balatonon. Még 1888-ban új, „Balatontavi Gőzhajózási Részvénytársaság”-ot alakítottak, 1889-ben szolgálatba állt a később Baross névre átkeresztelt Kelén gőzhajó, majd néhány éven belül több új csavargőzös (Helka és Kelén) is bővítette a hajóflottát a tavon.

A II. világháborút követő rövid időszaktól eltekintve – amíg a háború végén elsüllyesztett balatoni hajókat helyreállították – a XIX. század közepétől rendszeres hajóközlekedés van a Balatonon.

Széchenyi Istvánnak 1941-ben állítottak szobrot a füredi sétányon, Andrassy Kurta János alkotását. Az 1968-ban elkészült Komp IV-et róla nevezték el (ez jelenleg is üzemel).

A jelenleg rendelkezésre álló információk alapján nem sikerült pontosan megállapítani azt, hogy mikor tartották meg először az első hajó fogadását, és ki mondta ezen az ünnepi beszédet.

Az első hajó indulására – a jelenleg hozzáférhető anyagban – már 1927-ben van híradás.

„A MÁV igazgatóságától vett értesülés szerint a Balatoni Hajózási Részvénytársaság március 1-ével a siófok – tihany – füredi viszonylatban a személy-, podgyász- és darabáru-forgalom lebonyolítását megkezdi. Az első hajó Siófokról az említett napon a Budapest-délivásúti pályaudvarról reggel 9 órakor induló és Siófokra 11 óra 14 perckor érkező gyorsvonathoz csatlakozóan 11 óra 45 perckor indul, 12 óra 40 perckor Tihanyba és 13 órakor Balatonfüredre érkezik. Füredről a hajó 15 óra 15 perckor indul vissza, 15 óra 35 perckor Tihanyba és 16 óra 30 perckor Füredre <sic!> [feltehetően gépelési hiba, inkább Siófokról lehet szó] érkezik, ahol csatlakozik a 16 óra 51 perckor induló balatoni gyorsvonathoz, mely Budapest-délivásút állomásra 19 óra 10 perckor érkezik meg. A többi balatoni viszonylatban a forgalmat fokozatosan fogja a társaság felvenni. Az egyes viszonylatokban meginduló hajójáratokat külön fogja a közönség tudomására hozni a társaság.” = MTI. Napi Hírek. 1927. február 28. [10. kiadás], 1. p.

Egy 1983-as újságcikkben talált utalás alapján, amely „mintegy 3 három évtizedes” hagyományként említi az első hajó fogadását, feltételezhetően az 1950-es évek közepén tarthatták meg első alkalommal. Ugyanis ekkor – 1955-ben – hozták létre a MAHART balatoni üzemigazgatóságát, ugyanakkor már 1954-ben említik először azt, hogy a bala-

tonfüredi közforgalmi hajókikötőben ünnepélyesen fogadták a befutó első hajót.

„**Megindult a Balatonon a hajózás** A téli hónapokban a Balatonon közlekedő hajókat a siófoki öbölben tatarozták. Amikor a hét elején rianás volt a Balatonon, tűnőben volt a jég, a balatoni hajózási vállalatnál úgy tervezték, hogy április 4-én megindulhat a hajóforgalom. A váratlanul enyhe idő azonban napok alatt elolvastotta a jeget és szombaton reggel 6 órakor Balatonfüreden már ünnepélyesen fogadták a Siófokról érkező első hajót, a «Tünde» motorost. A második, délelőtti járattal a Rákosi Mátyás Művek siófoki üdülőjéből mintegy 200 dolgozó – az első idei hajókirándulás résztvevői – indult el Tihany és Balatonfüred megtekintésére. Szombattól kezdve Siófok – Balatonfüred – Tihany – Siófok útvonalon naponta két menetrendszerű hajójárat bonyolítja le a forgalmat. (MTI) = Népszabadság. 1954. március 28., 4. p.

„**Megindult a balatoni hajóforgalom.** A kedvező időjárás lehetővé tette, hogy a tervezett időpont előtt meginduljon a balatoni hajóforgalom. Április 1 helyett március 27-én indult meg a személyhajóközlekedés Siófok és Balatonfüred között, ugyanakkor Szántód és Tihany között megkezdődött a kompözlekedés.” = Bács-Kiskun Megyei Népújság. 1955. március 29., 5. p.

„**MEGINDULT A HAJÓFORGALOM A BALATONON:** A MAHART siófoki kirendeltségének forgalmi dolgozói elhatározták, hogy április 4-ével megindítják a Balatonon az átkelő forgalmat. Az időjárás nem kedvezett sem a karbantartási munkáknak, sem a hajózásnak, hisz még március végén is 25 cm-es jég borította a tavat. Április elsejére azonban felolvadt a jég. A hajósok keményen dolgoztak, hogy elkészüljenek a hajók festésével, és április 3-án 12 óráig útrakész állapotba délihelyezték a személyszállító hajókat. A Komp I, Tihanyi rév, Boglár és Sió motoroshajók elhagyták a kikötőt, s április 4-től már menetrend szerint közlekednek.” = Somogyi Néplap. 1956. április 6., 1. p.

„**Kifutott az első hajó a siófoki kikötőből.** Március 1-én reggel 8 órakor futott ki az első hajó a siófoki kikötőből. Az alig egy óra múlva Balatonfüredre érkező hajót, amely Tihany felé folytatta útját, a megyei tanács idegenforgalmihivatala és a Balatonfüreden üdülő dolgozók, a hagyományokhoz híven, ünnepélyesen, zenével fogadták a fürediparton. A hajójáratok március 1-től kezdve rendszeresen – menetrend szerint – közlekednek a Balatonon. (MTI)” = Népszabadság. 1957. március 2., 5. p.

„**Megindult a hajóforgalom a Balatonon.** Március elsejével a Balatonon megindult a menetrend szerinti hajóforgalom Siófok, Balatonfüred és Tihany között. Az erősen hullámozó vízen elsőként a Füred motorshajó érkezett Balatonfüredre. A parton a megyei idegenforgalmi hivatal, a községi tanács képviselői és az üdülők vendégei fogadták a hajót. A személyzetet az idegenforgalmi hivatal ajándékokkal lepte meg. (MTI)” = Népszabadság. 1958. március 2., 2. p.

„... Birkózik már a nap a jéggel. Várjuk az első

hajót odaátról. Bort nyújt ilyenkor a füredi szokás azoknak, akik először szelik át a jégtől szabadult Balatont.” = Népszava. 1959. február 22., 1. p.

A három legjelentősebb tóparti település (Balatonfüred, Keszthely és Siófok) vezetői a hagyományoknak megfelelően, többnyire húsvét szombatján, esetleg azt megelőzően néhány nappal fogadják a Balatoni Hajózási Zrt. első menetrend szerint érkező hajóját a balatonfüredi kikötőben. (2024-ben erre már csütörtökön, március 28-án sor került.)

Vitorlabontó

1935. június 10-én a Magyar Vitorlás Yacht Szövetség Balatonfüreden rendezte meg először vitorlafelvonó (ma: vitorlabontó) ünnepségét.

Ennek előzménye: 1933. augusztus 20. A KMYC [Királyi Magyar Yacht Club] 50 éves jubileuma. Ennek keretében augusztus 20-án a KMYC füredi klubházának (ma: Vitorlás Étterem) udvarán felavatták a I. világháborúban hősi halált halt vitorlázók emlékművét, egy vöröskő talapzaton betonba ágyazott nagyméretű horgonyt. Ez az 1966-ban felavatott emlékműn látható volt, majd az 1997-ben avatott tábla alatt helyezték el.

„**Vitorlás hősök emlékversenye.**

A Királyi Magyar Yacht Club a múlt évben Balatonfüreden Clubházának udvarán egy emléket állított a háborúban hősi halált halt vitorlázók tiszteletére. Reiner József a HYC tagja avval az indítvánnyal fordult a Yacht Szövetséghez, hogy a szövetség minden évben írjon ki egy versenyt Siófok–Füred-távon, melynek neve >>Vitorlás hősök emlékversenye<<. A versenyben indulhat bármilyen osztályú vagy osztályba nem tartozó hajó, nevezési díj nélkül. E gyorsasági verseny győztese tiszteletdíjat nem kap, ellenben díja az a megtiszteltetés, hogy a verseny lezajlása után a hősök emlékére rendezendő ünnepélyen a vitorlázók nevében ő koszorúzza meg az emlékművet. E szép indítványt a Szövetség elfogadta s már ki is írta ez évre a versenyt, mely augusztus 14-én kerül lefutásra.” = Vízi Sport. 1934. május (3. sz.), 15. oldal

„A vitorlázás hősi halottai emlékére rendezendő versenyre ezúton is felhívjuk a Balaton összes vitorlázóit. Nevezési díj nincsen! Tartsa minden magyar vitorlázó kötelességének, hogy e kegyeletes és hőseink emlékének hódoló versenyen részt vegyen! A start Siófokon. A cél Balatonfüreden. A KMYC klubházban felállított hősi emlékmű megkoszorúzása ünnepélyesen fog megtörténni. A koszorút a győztes kormányos csapatával együtt teszi le. Legyünk ott mindnyájan augusztus 14-én a startnál!” = Vízi Sport. 1934. július (5.sz.), 16. oldal

„**MAGYAR VITORLÁS YACHT SZÖVETSÉG VERSENYE augusztus 14-én Siófok–Füred távon. Vitorlás hősök emlékversenye: I. Flamingo (HYC) korm[ányos]. dr. Ocskay Rezső, II. Rabonban (KMYC) korm. dr. Ugron Gábor, III. Kabala (HYC) korm. dr. Tuss Miklós. Indult még Glória, mely indulás előtt zátonyra futott, a startot elkéste s így versenyen kívül vett részt.**” = Vízi Sport. 1934. szeptember (7. sz.), 8. oldal

„Reggelenként újnői vastag harmat borítja a karcú yachtok fedélzetét – elmentek a golyák és a fecskék .... Tihany reggelenként ködbe felejt büszke homlokát és a matrózok fázósan üldögélnek a délelőtti bágyadt napsütésben. Egy-két kitartó vitorlázó szerel csak délelőttönként, előkerültek a gyapjúsálak ... Itt az ősz ... A Füredi sétány sárga levelekkel van tele, a fák csendes könnyhullással búcsúznak a nyártól. Reggelenként szomorúan állapítjuk meg, hogy hiányzik egy-egy jól ismert hajó a bajáról és a téli pihenőbe került ... Itt az ősz ... A „Vízisport” is búcsúzik a nyártól. E hó 9-én ünnepélyes keretek között tartjuk a vitorla lehúzást. Elbúcsúzzunk a Balatontól az új napsütésig, az új nyárig. Kérjük barátainkat, hogy minél nagyobb számban gyülekezzenek Balatonfüreden ez ünnepségre.” = Vízi Sport. 1934. szeptember (7. sz.), 15. oldal

Erről – az 1934. szeptember 8-án és 9-én megtartott verseny és vitorlalehúzó ünnepségről – csak a Vízi Sport által közölt beszámoló áll rendelkezésre.

„Szeptember 8-án és 9-én rendezte lapunk szerkesztősége az első vitorlás versenyt és vitorla lehúzási ünnepségét. ...

9-én 10-kor a „Vízisport” szerkesztősége virágcsokrot tett le a templomba és az összes résztvevővel misén vett részt. Bozmánszky főtitisztelendő gyönyörű és magasszárnyalású beszédben búcsúztatta el a vitorlázókat a Balatontól és tolmácsolta hálánkat a szép nyárért és sok-sok örömért, amit az Isten kegye nekünk adott.

Délelőtt a 22-es yollék. versenyét futották le. Hat yolle indult. Minden versenyző megkapta a pálya pontos rajzát. A versenyt jó szélben a >>Kisangyalom II.<< nyerte az 5hajós pályán. A második dr. Sándor Pál, a harmadik Schimmert Gusztáv lett.

Délután ugyanezen a pályán a tőkesúlyos hajók mérköztek. I dr. Tuss Miklós >>Kabalája<< lett, kormányánál Grofcsik Jánossal, a II. dr. Reményi-Schneller Lajos >>Glóriája<<, vitéz Sebők Sándor vezetésével, III. Kari, Káldv Ferenc vezetésével. Az utolsó a >>Siroccó<< lett. E hajónak, mint az 1934. évben az utolsónak befutott hajónak külön emléklapet adtunk.

A verseny befejeztével rajvitorlázás – majd az ünnepélyes vitorlalehúzás következett.

A felfejlődött hajók vonalában dr. Tüske Jenő búcsúzott el – a szerkesztőség felkérésére – a Balatontól és sokrunkat hálánk és köszönetünkkel együtt – átadta imádott Balatonunknak. Majd utána háromszoros huj-huj-hajrával búcsúztunk el. A feledhetetlenül szép búcsúzás szívünkéből fakadt. Dr. Tüske Jenő a következőket mondotta:

A Vízi Sport szerkesztőségének volt a szép gondolata, hogy a Balaton leghűségesebb szerelmesei, a vitorlázók, vegyünk ünnepélyes búcsút a Balatontól, mielőtt hajóinkat leszerelnénk, és a bevont vitorlák téli álmuk megkezdzenék.

Gyönyörű Balaton, szeszélyes és kacér szerelmeseink, köszönjük Néked azt a sok szép és boldog napot, amellyel megörvendeztetél. Sokszor tettél próbára bennünket, vad szenvedélyességgel ragadtál magaddal, de mert hűek vagyunk, hűen örködtél fölöttünk és lágy öleléssel hoztál vissza mindig a biztos kikötőbe.

Akit szeretiünk, annak virággal kedveskedünk. Virágot hoztunk mi is Néked, s amikor ezt a csokrot a vitorlázók nevében most kebledre tűzöm, fogadd el a vallomásunkat: hogy mi Téged soha el nem hagyunk, Hozzád mindig visszatérünk, mert Te edzed meg karjainkat az élet küzdelmeire és Te töltöd be lelkiünket a szépnek örök imádatával!

Gyönyörű Balaton, játékos szerelmeseink, a viziontlátásra!

Estefelé a KMYC clubházában dr. Reményi-Schneller Lajosné volt szíves díjainkat és plakettjeinket kiosztani.

A startversenyért dr. Sándor Pál szerkesztőségünk tiszteletdíját kapta. A yolleverseny győztese Heinrich Tibor, dr. Reményi-Schneller Lajos díját, a tőkesúlyos verseny győztese pedig az Országos Testnevelési Tanács tiszteletdíját kapta. Itt külön ki kell emelnünk az OTT gyönyörű díját és hálás köszönetünket e kiöntető és jóleső adományért.

Dr. Reményi-Schneller Lajos üdvözölte még szerkesztőségünket a versenyek és ünnepségek megrendezése kapcsán. Majd pedig nevében a vitorlázás hősi halottainak emlékművét koszorúzta meg az összes jelen lévők részvételével.

E kegyeletes aktussal ünnepségeink befejeződtek. Elbúcsúztunk a Balatontól, könnyes szemmel és gyönyörű emlékekkel – a viziontlátásra! = A „Vízisport” őszi versenye. Vízi Sport. 1934. október (8. sz.), 1. és 2. oldal

A korabeli sajtóban a Balaton (a Balatoni Szövetség folyóirata) – az 1934. és 1935. évi számai nem tartalmazzak az rendezvényre vonatkozóan információt információt. A Balatoni Kurír: Az 1935. évi első rendezvényről ugyan írt, de inkább azt hangsúlyozta ki, hogy erről élőben közvetített a rádió.

A Balatonfüred hetilap: Az 1935. évi első rendezvényről ugyan írt, de inkább azt hangsúlyozta ki, hogy erről élőben közvetített a rádió.

„Vitorla felhúzó ünnepségek Balatonfüreden.

A MVYSz [Magyar Vitorlás Yacht Szövetség] a hivatalos vitorlásévad megkezdését és befejezését – igen helyesen – ezentúl ünnepélyes formák között tartja meg. Már az 1934. év őszén a Vízisport rendezésében megtartott vitorlalehúzási ünnepélynek is nagy sikere volt, de a mostani pünkösdi ünnepségek előreláthatóan igen nagy érdeklődés mellett messze túlhaladják a szokásos ilyenszerű ünnepeket.

Az ünnepségek – vagyis a vitorlás versenyszezon megnyitása – június hó 9-én és 10-én lesznek Balatonfüreden.

Bár a szép tavasz már húsvétkor vízrebocsátotta lelkes vitorlázóink nagy részét, mégis a pünkösdi ünnepségek nyitják meg a vitorláséletet a Balatonon.

Az ünnepségen részt vesznek a Szövetség, a társ-egyesületek képviselői teljes számban és a vitorlásélet minden számottevő tagja. Külön meghívók nem lesznek. A Szövetség örömmel hív meg minden érdeklődött e sorokon keresztül.

Pünkösöd vasárnapján délelőtt és délután az olimpiai keret selejtező futamait bonyolítják le. E napon gyülekeznek a vitorlássport hívei Balatonfüreden, hogy a tulajdonképpeni ünnepségeken, június hó 10-én teljes számban részt vegyenek.

A pünkösöd hétfői ünnepségeket a magyar rádió is közvetíti Ilovszky János vezetése alatt.

Az ünnepi nap programja: 10 órakor Szentmise a Balatonfüredi kápolnában. Szentbeszédet mond és a vitorlázókra áldást oszt dr. Bozmánszky Gyárfás balatonfüredi plébános. 12 órakor gyülekezés a KMYC székházában. 12 óra 30 perckor Reményi-Schneller Lajos orsz[ág]. gy[ülési]. képviselő a magyar vitorlá-

zók nevében megkoszorúzza a vitorlázó hősi halottak emlékművét. 12 óra 40 perckor az olimpiai gollék ünnepélyes vízrebocsátása. 12 óra 16 perckor vitéz Karándy Imre az olimpiai kerettől kiveszi a fogadalmat. 1 órakor Benacsek Jenő, vitéz Sebők Sándor, Groszcsik János, Izsák Tibor interjúja a rádióba. 1 óra 15 perckor dr. Tüske Jenő a magyar vitorlázók nevében üdvözlí a Balatont. 1 óra 20 perckor: Szereleési verseny a „Vízisport“ tiszteletdíjáért. Vitorlás díszfelvonulás.

Délután dinghy-verseny.

Ezúton ismételten kérjük a Balaton barátait és sportunk híveit, hogy minél nagyobb számban jelenjenek meg e szép és kegyeletes ünnepségeken.” = Vízi Sport. 1935. június (6. sz.), 5. oldal

„Vitorlás ünnepségek Balatonfüreden

Ragyogó napsütés, lágyan simogató hullámok fogadták a Balaton szerelmeseit a pünkösdi ünnepekre. Tele volt a Balaton partjain minden hotel, minden penzió – Kenesétől Keszthelyig –, talán még sohasem volt ennyi vendég, ilyen sok autó a Balatonon ilyen korai szezonban. Hála Isten, felfedezték a Balatont. Divat lett.

A Balaton pedig, mint igazi, kacér asszonyhoz illik, ragyogott, játszott, enyelgett udvarlóival és minden szépségét bőven szórta imádói elé.

Gyönyörű volt a Balaton a pünkösdi ünnepek alatt.

Mindenki udvarolt is neki a maga módján.

A legszebben, a legstílusosabban, a Balaton legősibb, legrégebb s így talán jogokat formáló gavallérajai: a vitorlázók fejezték ki hódolatukat.

Pünkösöd hétfőjén rendezte a Magyar Vitorlás Yacht Szövetség aktív s lelkes vezetősége az első ilyeszerű, igazán nagyon sikerült, felejthetetlenül szép ünnepségét, a vitorlásszezon megkezdését jelentő >>vitorla felhúzást<<.

Már pünkösöd vasárnapján nagy élénkség, víg kacaj töltötte be a balatonfüredi, egyébként csendes sétányokat. A vén nyárfák csodálkozva néztek, mi történt, – a furcsa, jeges, fagyos tavasz megzavarta békés életüket, – s hinni sem tudtak már, hogy itt a pompás, ragyogó nyár. De a Balaton fehér hajói felsorakoztak a kikötőben. A fehér vitorlák lágyan hajoltak a szélben a víz felé s a parton, fehérruhás, napsütötte arcú fiatalok, vidáman kacagott. Itt a nyár. S a fák boldogan bólongattak hozzá a vidám szélben: igen, itt a nyár... Hála Isten, itt a nyár!

De hétfőn teljesedett be igazán a csoda.

A kora délelőtti órákban Bozmánszky Gyárfás, a füredi lelkek kedves pásztorja, a híres telepi kápolnában, a szentmise kereteiben, mély lélekbe ható sza-

vakkal osztott áldást a vitorlássport híveire. Meghatva állt a Magyar Vitorlás Yacht Szövetséghez tartozó gárda az oltár két oldalán s könnycsillogás kísérte a lelkek útját.

Ezalatt a parton szorgalmas kezek díszítették fel az ünnepségekre a Királyi Magyar Yacht Club patinás clubházát. Megjelentek a rádió közvetítéséhez szükséges alkatrészekkel a szerelők is s nemsokára a templomból bevonuló hölgyek és urak tábora is.

A vitorlásversenyek start ágyúja büszkén dörögte az ég felé, hogy az ünnepségek megkezdődnek ...

A Királyi Magyar Yacht Club virágos kertjében, nyíló rózsák között van felállítva a világháborúban hősi halált halt vitorlázók emlékműve. Vörös kőbe van beágyazva egy hatalmas, kicsorbult horgony, amely azt hirdeti, hogy ha a vashorgony egy ága le is törött, ha csorba is, de a remény megmaradt s a feláradás bekövetkezik... E körül a szép emlékmű körül gyülekeztek a vitorlássport hívei, – a clubok képviselői, – hogy kegyelettel áldozzanak a hősök emlékének. Dr. Reményi-Schneller Lajos országgyűlési képviselő tartott itt nagyhatású beszédet s helyezte el a Szövetség koszorúját.

A lobogódíszbe öltözött clubház előtt 5 sorba, le-horgonyozva, katonás fegyelemben álltak a Balaton szebbnél-szebb yachtjai – kis yolléi – a legnagyobbtól a legkisebbik. A clubház terraszán előkelő, elegáns közönség helyezkedett el s a lelkes rendezőgárda.

Az ünnepséget Ilovszky János és Pluhár István konferálták be a rádió közönségének, igen nagy sikerrel s nagy hozzáértéssel. Érdekes intervjút <sic!> hallhatott az érdeklődő a vitorlássportról és a Balatonról. Elsőnek vitéz Sebők Sándor, aki az ünnepségeket is rendezte, nyilatkozott az olimpiai előkészületekről, majd Izsák Tibor szövetségi kapitány és Groszcsik János, a „Kékszalag verseny“ 1934. évi rendezője adott tájékoztatást és Benacsek Jenő, a legjobb magyar hajótervező számolt be a vitorlássportról.

A legnagyobb érdeklődést Heinrich Tiborné intervjúja váltotta ki, aki a hölgyek vitorlázó kilátásairól beszélt.

Üde gyermek hangján, a 8 éves Brázay Lacika keltette fel a világ elemistáinak irigységét, mert ő már matróz, – s fenyegetett mindenkit, hogy ő nagy versenyző akar lenni s mindenkit legyőzni.

Az olimpiászra kerülő magyar vitorlázóknak is nagy napja volt a hétfő. A tréningre készült 3 darab olimpia-yollét itt adták át a rendeltetésének és keresztelték meg az ősi szokás szerint, leöntve pezsgővel. Reményi-Schneller Lajosné, Peremartoni Nagy Sándorné és Jordán Richardné voltak a keresztanyák, Reményi-Schneller Lajos pedig az ünnepi szónok.

A feszes vigyázbaálló<sic!> olimpiai kerethez tartozó versenyzőkhöz vitéz Kalándy Imre altábornagy tartott lelkes beszédet, amelyben a világháború vitéz katonája hazaszeretetre, fegyelemre és munkára buzdította az olimpikonokat, akik átszellemült arccal tették le az olimpiai fogadalma.

Most következett az ünnepség legmeghatóbb, legkedvesebb s romantikus pillanata: Tüske Jenő nagy virágcsokorral a kezében üdvözölte a Balatont s hűséges, szerelmes módjára, virágot adott át neki ... A nap ragyogott, a Balaton tündökölt s a felvonult 40 vitorlás yacht fedélzetén tartózkodó összes torokból felhangzott az égis a háromszoros >>Huj-huj-hajrá!<<. Ez volt ám a csatakiáltás! Ilyent még sohasem hallottak a balatonfüredi vén nyárfák. Bele-rengett az ég is és a délelőtti teljes szélcsend helyett friss keleti szél támadt, amelyben a díszfelvonulás megkezdődött.

A háromszoros csatakiáltásra egyszerre repült fel a 40 yacht vitorlája. Felejthetetlen kép ... A fehér vitorlák a magas árbocokon egyszerre kúsztak felfelé, egyszerre köszöntve a világ legszebb sportját, – amelyben minden szépség együtt van: a napsugár, a víz, a szél, a béke, vagy ha kell, a harc – a vitorlázást!

A büszke yachtok karcsú teste megdőlt a vitorlák nyomása alatt s a szabályos sorba fejlődött vitorlások megindultak, hogy jelezzék a vitorlásszezon megkezdését. A vezérhajó a magyar színeket 1928-ban, Amszterdamban lobogató >>Hungária<< volt, fedélzetén a vitorlás szövetség tisztikarával. Utána a legnépszerűbb, közismert, gyönyörű cirkáló, a >>Glória<< következett, kormányánál Reményi-Schneller Lajos, utasként pedig a felesége. Harmadiknak Berzsenyi Zoltán a >>Nemere<<-vel követke-

zett. E 2 hajó van a legjobban felszerelve. A >>Gloria<< s a >>Nemere<< 2–2 ember és 1–1 matróz részére teljes kényelmet nyújt. Hónapokra is elszállásolhatja magát rajtuk az ember. Jó ágyak, villanyvilágítás, mosdó, konyha, rádió stb. tartozik a felszereléshez, sőt még fürdőszoba is – a Balatont érte alatta. 4-ik a >>Meteor<< Hankóczy Jenő yachtja. 5-ik a >>Peggy<< Tüske Jenővel a kormányánál, utasként a feleségével. 6-ik az >>Emese<< Schuller István és feleségével. 7-ik a >>Hunnia<< Kutassy János és feleségével. 8-ik a >>Lucifer<< Krayer Dulival. 9-ik a >>Sirokkó<< G[r]ofcsik Jánossal. 10-ik a téglaszűnű vitorlájú >>Csobogó<< Ilovsky Jánossal. De nincs hely mind a 40 yachtot felsorolni. Ott volt mindenki, aki önzetlenül szereti a Balatont s a lábán tudott állni, illetve a hajóján ülni. Keszthelyről, Keneséről és a közbeeső helyekről eljöttek erre az ünnepségre a Balaton fehérlelkű szerelmesei, hogy meghajoljanak előtte, hogy köszöntsék ...

A Balaton pedig mosolygott – a kék ég nézte magát benne – akik pedig ott voltak, megesküdt[te]k, hogy nincs szebb víz a Balatonnál és nincs szebb sport a vitorlázásnál. (S)” = Vízi Sport. 1935. július (8.sz.), 1. oldal

1954-ben a rendezvényt – egész pontosan: az OTSB évadnyitó versenye – egyidőben történt a Pajtás hajó balesete a balatonfüredi kikötőben. Ehhez kapcsolódóan a Balatonfüredi Napló 2024/5. számában megjelent cikkben, Schömer Ervin visszaemlékezésében megnevezett vitorlást is – O M23 – magába foglaló digitális fotóval a Helytörténeti Gyűjtemény nemrégiben gazdagodott. Ez a fotó egy 8 db-os sorozat része, melyet Bodó László, egykoron a Péterhegyi úton lakó édesapja készített az emlékezetes napon. Az eredeti képek az adományozó tulajdonában maradtak.

Kék Szalag / Kékszalag

1934-ben, a Hungária Yacht Club által megrendezett első Kékszalagnak az volt a célkitűzése, hogy a Magyar Vitorlás Yacht Szövetséghez tartozó hajók számára olyan Balaton-kerülő gyorsasági versenyt indítsanak, amelyen osztályra és nagyságra való tekintet nélkül bárki részt vehet.

A teljesen nyílt bajnokság szabályai a későbbiek folyamán változtak, a negyedik alkalommal megrendezett Kékszalagon már nem indulhattak a 22-es versenyjollék, amelyek korábban a legsikeresebb hajók voltak.

A hajóosztály letiltása után később egy másik kategória is kikerült a versenykörből, a hatvanashetvenes évek sikerhajója, a csillaghajó.

Az eredeti versenyszabályzat szerint a Kékszalagon 2010-ig csak egytestű, tókesúlyos, 25 négyzetméter és annál nagyobb orr- és nagyvitorla összefelületű (alapvitorlázatú) hajók indulhattak. Ez a szabályzat némileg módosult: a tókerülő bajnokságon 2010-től már többtestű hajók is indulhatnak.

A Kékszalag egy, a hagyományos balatoni vitorlásoknak kiírt tradicionális verseny volt. 2012-ben egy katamaránnal tudták megdönteni a Nemere II 57 éves – igaz kétségesnek tekinthető – rekordját. Ma már nem a klasszikus vitorlás hajók versenye, hanem high-tech csodákat felvonultató közel egyhetes fesztivál. Olyan ez, mintha a veterán autókat együtt versenyeztetnék a Forma 1-es autókkal.

Az egykori benzinkút napjainkban

(Káldy Mária felvételei)

Káldy Ferenc háza az 1970-es években és napjainkban

(Káldy Ferenc és Káldy Mária felvétele)

To radio.....				
Date	GMT	RST	MHz	Mode
197				
Tx:				
Rx:				
Ant: Vertical trap for 3,5,7 MHz ☐				
Exponential for 14-28 MHz ☐				
PSE/TNX QSL via				
HSRL QSL Bureau H-1368 Budapest 5				
P. O. BOX 214				

HA2KRQ

EUROPE - HUNGARY
ARRL ZONE 15

QTH: H-8230 Balatonfüred
Zsigmond u. 2.

Remarks

Mni best dx es
vy 73. op

HUNGARIAN SHIPYARDS AND CRANE FACTORY
FACTORY BALATONFÜRED
H-8232 Balatonfüred P.O. Box 11.

Built' Sailing vesseis
Tugboats, icebreakers
barges etc. for river

length x Beam x Draught
Sails

5,48 x 2,13 x 1,00 ~ 16m²   7,45 x 2,30 x 1,20 ~ 25m²   9,45 x 3,00 x 1,60 ~ 36m²

from HA2KRQ to .....

A Balatonfüredi Hajógyár segítségével készített saját QSL-lap

A Zsigmond utcai épület az 1970-es években, illetve 2005-ben

Fotók: Káldy Ferenc és TBT